

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(11-18 травня 2022 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2022**

Дзінюк Д. С., ст. гр. МКА-19

Науковий керівник: Костюкевич Т. К., канд. геогр. наук, ас.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

ДИНАМІКА ВИРОБНИЦТВА ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ В УМОВАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Цибуля ріпчаста є однією з цінних і поширених овочевих рослин, які використовуються у свіжому, вареному, смаженому вигляді, вона незамінна для приготування та ароматизації найрізноманітніших страв. Поживність цибулі визначається наявністю в її складі цукрів (6-12%), білка (3-4%), а також високоцінних для харчування людини солей кальцію, калію, фосфору, заліза, цинку, алюмінію, міді та інших елементів [1].

Цибуля ріпчаста (*Allium cepa*) - дворічна, перехреснозапильна рослина, як і всі цибулі відноситься до сімейства Цибульні. Батьківщина – Середня Азія й Афганістан. Одержав широке поширення завдяки високим смаковим якостям цибулини і трубчастого листа, високої врожайності та лежкості. Багата вітамінами, особливо багато їх у зелених листках. Має бактерицидні властивості за рахунок наявності летучих ефірних з'єднань, що одночасно додають цибулі приємний аромат і смак. По смаку сорту цибулю ріпчасту розділяють на гострі, напівгострі і солодкі. Ріпчаста цибуля – один із самих необхідних і споживаних овочів. Норма його споживання в рік на одну людину до 10 кг [2].

В технології вирощування озимої цибулі важливий ретельний підхід до вибору ділянки. Посіви цибулі необхідно розміщувати на південних або південно-західних схилах, а, крім того, кращими є ділянки, захищені від вітрів високорослими насадженнями (лісосмугами, садами) або спорудами.

Під посів цибулі доцільно відводити родючі, пухкі, з високим вмістом гумусу, чисті від бур'янів ґрунту. Важкі, запливаючі, кислі й перезволожені ґрунти для вирощування цибулі непридатні. Підвищена вимогливість цибулі до родючості ґрунту пов'язана з тим, що він, в порівнянні з іншими овочевими культурами, формує дуже слабку кореневу систему, яка займає незначний обсяг у верхньому 0-25 см шарі ґрунту [3]. А як відомо, саме верхні шари ґрунту найбільш схильні до різких коливань вологозапасів і частого пересихання. У зв'язку з цим, рослини цибулі вимагають чіткого дотримання поливного режиму протягом усього періоду вегетації. Фаза від сходів до початку утворення 3-4 листків є найбільш вимогливою по відношенню до вологості ґрунту – навіть незначний недолік вологи в цей період призводить до значних втрат врожаю.

Цибуля ріпчаста – одна з найбільш вимогливих овочевих культур до поживного режиму. Найбільш ефективним в інтенсивних технологіях вирощування цибулі є поєднання мінеральних добрив з органічними.

Основний об'єм виробництва цибулі ріпчастої сконцентрований в південних регіонах України, де ґрунтово-кліматичні умови дозволяють отримувати товарну цибулю з насіння за один рік. Динаміка виробництва цибулі ріпчастої в Херсонській області представлено в таблиці 1.

В Херсонській області площа під посівами цибулі ріпчастої за останні 20 років змінилась не значно, майже як й по Україні в цілому. Станом на 2021 рік площа під посівами цибулі ріпчастої по області становила 4,4 тисяч га, у порівнянні - в 2000 році - 3,3 тисяч га. Збільшення відбулося в 2010 році - 6,6 тисяч га (в два рази), а потім знову відбувалося скорочення площ під посівами цибулі ріпчастої. Але на обсяг виробництва це не вплинуло [4].

Таблиця 1 – Динаміка виробництва цибулі ріпчастої в Україні та в умовах Херсонській області

Показник	Роки						
	2000	2010	2015	2018	2019	2020	2021
Урожайність, ц/га							
Україна	87,3	152,4	171,3	167,8	184,6	186,0	188,6
Херсонська область	96,9	213,1	219,9	204,3	242,6	259,6	199,7
Площа, тисяч га							
Україна	64,5	59,6	55,9	52,5	53,9	55,1	53,8
Херсонська область	3,3	6,6	5,9	4,6	4,7	4,9	4,4
Обсяг виробництва, тисяч ц							
Україна	563,0	908,9	956,5	8839,2	9981,1	10337,2	10243,3
Херсонська область	31,9	140,6	128,8	947,3	1143,5	1288,3	886,7

Розглянемо, як змінювалась динаміка обсягів виробництва цибулі ріпчастої в Херсонській області в останні 20 років (табл. 1). Наочно бачимо, що поступово відбувається збільшення обсягів виробництва цибулі: якщо в 2000 році було отримано 31,9 тисяч ц, в 2010 вже 140,6 тисяч ц, то в 2020 та 2021 роках – 1288,3 та 886,7 тисяч ц. Настільки високий приріст було досягнуто за рахунок зростання урожайності культури (на 176 %).

В 2021 році врожайність цибулі ріпчастої в Херсонській області становила 199,7 ц/га, що на 23% менш ніж у попередньому сезоні. Такий різкий стрибок пов'язано, перш за все, з дуже несприятливими агрометеорологічними умовами 2021 року. В середньому в останні роки врожайність цибулі ріпчастої становить близько 240-260 ц/га [4].

В цілому врожайність цибулі ріпчастої в Херсонській області вище ніж по Україні (рис. 2), так станом на 2021 рік середня врожайність становила 188,6 ц/га. Найбільші врожай станом на 2021 рік отримано в Луганській (294,6 ц/га), Тернопільській (279,4 ц/га), Київській (257,9 ц/га)

та Житомирській (249,4 ц/га) областях. Надниські врожаї отримано в Івано-Франківській (122,8 ц/га), Кіровоградській (139,4 ц/га) та Закарпатській (143,6 ц/га) областях [3].

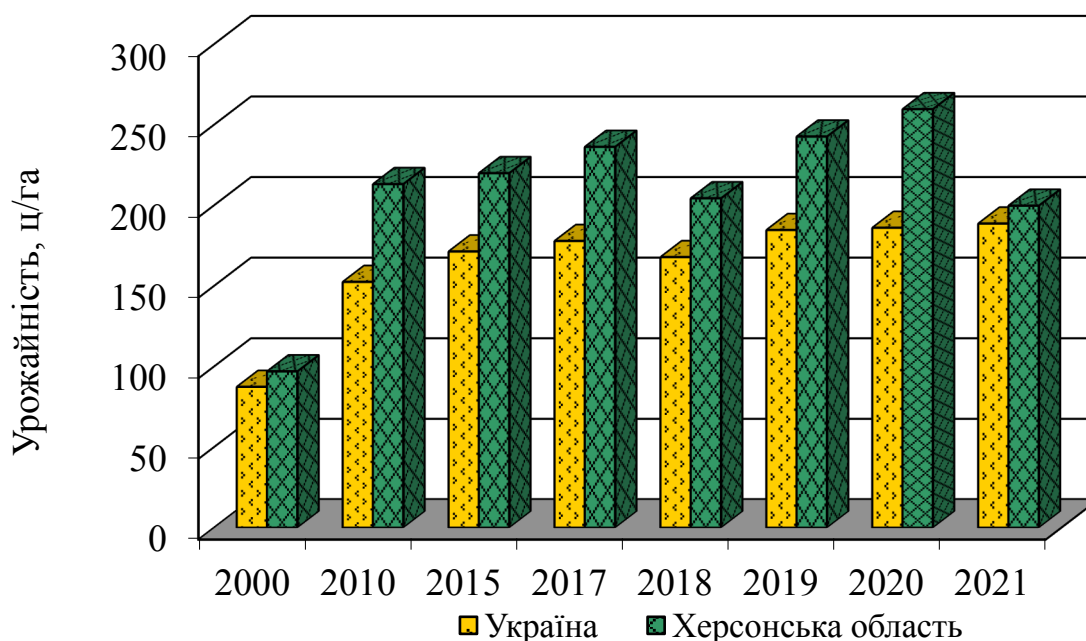

Рисунок 1 - Врожайність цибулі ріпчастої в Україні та в умовах Херсонській області

Важливим чинником одержання стабільно високих урожаїв цибулі ріпчастої є правильний підбір сортів. У наш час зміни клімату пріоритетним напрямом є вирощування сортів і гібридів овочевих рослин, адаптованих до умов вирощування, тобто генетично стійких до критичних кліматичних умов, які формують врожай раніше значного поширення хвороб.

Список використаної літератури

1. Животков Л. О., Медведовський О. К. Ресурсозберігаюча і екологічно чиста технологія вирощування лука. Київ: Урожай, 1992. 125 с.
1. Бондаренко Г. Л., Яковенко К. І. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві. Харків: Основа, 2001. 369 с.
2. Музика Л. П. Вплив доз, строків та способів внесення мінеральних добрив на врожайність цибулі-ріпки при однорічному вирощуванні. *Овочівництво і баштанництво*. Харків, 2002. Вип. 47. С. 366–370.
3. Сайт Державного департаменту статистики України. Сільське господарство. Рослинництво. [Електронний ресурс]. <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 11.05.2022 р.).